

دیپلماسی دولت اصلاحات

در جهان عرب

خاطرات، سید محمد صدر

(۱۳۸۰)

اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی

تهران-۱۳۹۴

فهرست‌نویسی پیش از انتشار

سرشناسه: روحی‌صفت، محسن، ۱۳۳۹-

عنوان و نام پدیدآور: دیپلماسی دولت اصلاحات در جهان عرب: خاطرات سیدمحمد صدر (۱۳۸۰)؛ [به سفارش] اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی؛ [وزارت امور خارجه]

مشخصات نشر: تهران: وزارت امورخارجه، اداره نشر، ۱۳۹۴.

مشخصات ظاهری ۲۹۰ ص: مصور

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۳۶۱-۷۱۳-۴

بها: ۲۲۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست‌نویسی: فبیای مختصر

یادداشت: فهرست‌نویسی کامل این اثر در نشانی: <http://opac.niai.ir> قابل دسترسی است

شابک افزوده: غیثی کفاش، منصوره، ۱۳۶۷-

شابک افزوده: ایران، وزارت امور خارجه، مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی، اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی

شابک افزوده: ایران، وزارت امور خارجه، اداره نشر

شماره کتابشناسی: ۳۷۰۰۲۹

دیپلماسی دولت اصلاحات در جهان عرب

خاطرات سید محمد صدر (۱۳۸۰)

به کوشش: محسن روحی‌صفت، منصوره غیثی کفاش

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ اول: ۱۳۹۴

هماهنگی امور نشر: بیتا طهرانیان

ویراستار ادبی: مریم حجاری

صفحه آرایی: مریم طبرانی

صفحه‌آرایی، طراحی، لیتوگرافی، چاپ و صحافی:

اداره نشر وزارت امور خارجه

دفتر مرکزی: خیابان شهید باهنر (نیاوران)، خیابان شهید آقایی، مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی وزارت امور خارجه

تلفن: ۲۲۲۹۷۰۲۹، شماره: ۲۲۸۳۲۵۶۵

نمایندگی و فروشگاه مرکزی: میدان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، پاساژ ناشران، طبقه همکف پلاک ۱۶/۲۲

تلفن فاکس: ۶۶۹۵۲۲۹۰، تلفن همراه: ۰۹۳۵۹۶۴۹۰۲۷، تلفن: ۶۶۴۹۰۳۱۵

فروشگاه شماره ۲: خیابان شهید باهنر (نیاوران)، خیابان شهید آقایی، جنب مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی وزارت امور

خارجه، تلفن: ۲۸۰۲۶۶۲

فهرست مطالب

۱۰.....	سخن ناشر
۱۱.....	پیشگفتار
۱۵.....	پیشینه خانوادگی، تولد، تحصیل، ورود به وزارت خارجه
۲۷.....	ناهار خداحافظی برای سفیر سوریه
۳۰.....	روز زمین به یوم الارض
	جلسه بیات جرایبی انتخابات میان دوره ای مجلس شورای اسلامی جهت
۳۱.....	انتخاب نماینده گاز تهران
۳۳.....	تلفن شبانه رئیس جمه و
۳۷.....	سخنان قذافی در اجلاس تهران عرب در امان
۳۸.....	ماهیت رژیم صهیونیستی
۴۰.....	برگزاری کنفرانس حمایت از انتفاضه مردم فلسطین
۵۰.....	سفر به کشورهای لبنان و سوریه
۵۱.....	- ملاقات با نبیه بری
۵۳.....	- ملاقات با سید حسن نصرالله، دبیرکل حزب الله
۵۵.....	- ملاقات با آیت الله سید محمد حسین فضل الله از اعضای هیعه لبنان
۵۷.....	- ملاقات با محمود حمود، وزیر امور خارجه لبنان
۵۷.....	- ملاقات با کاردینال صفیر، سراسقف مارونی های لبنان
۵۸.....	- ملاقات با ولید جنبلاط، رهبر حزب سوسیالیست ترقی خواه لبنان
۵۹.....	- ملاقات با رفیق حریری، نخست وزیر لبنان
۶۰.....	- ملاقات با امیل لحود، رئیس جمهور لبنان
۶۱.....	ملاقات با بشاراسد، رئیس جمهور سوریه
۶۳.....	- ملاقات با عبدالحلیم خدام، معاون رئیس جمهور سوریه
۶۵.....	ملاقات با آقای هادی البکوش، نخست وزیر سابق تونس
۶۶.....	شرکت در گردهمایی انتخاباتی آقای خاتمی
۷۳.....	جلسه گفتگو با خبرنگاران داخلی و خارجی

- ۷۶..... ملاقات با تجمع علمای مسلمین لبنان
- ۷۸..... جلسه انتخاباتی آقای خاتمی
- ۷۹..... شرکت در مراسم یکمین سالگرد درگذشت حافظ اسد
- ۸۵..... رایج نهایی آراء هشتمین دوره انتخابات ریاست جمهوری
- ۸۶..... دریافت پیام وزیر امور خارجه آلمان
- ۸۸..... گزارش امنیتی
- ۹۱..... جلسه افتتاحیه کمیته همکاری های مشترک ایران و نیجریه
- ۹۲..... سفر رفیق حریری نخست وزیر لبنان به تهران
- گزارش پایانی نخستین نشست کاری جمهوری اسلامی ایران و جمهوری
- ۹۳..... دیدار نیجریه
- ۹۵..... و هنوردی سیاسی
- ۹۷..... ملاقات با سفیر فلسطین در تهران
- ۱۰۰..... سفر به تونس
- ۱۰۲..... - ملاقات با آقای حبیب بن یحیی، وزیر امور خارجه تونس
- ۱۰۳..... - ملاقات با آقای محمد الغنوشی، نخست وزیر تونس
- ۱۰۳..... - ملاقات با آقای فواد المبرع، رئیس مجلس نمایندگان تونس
- افتتاحیه سمینار منطقه ای سفراء جمهوری اسلامی ایران در کشورهای شمال و شاخ
- ۱۰۵..... آفریقا در تونس
- ۱۱۲..... - ملاقات با زین العابدین بن علی، رئیس جمهور تونس
- ۱۱۵..... مکالمه تلفنی با یوسف بن علوی، وزیر امور خارجه عمان
- پیام کتبی شیخ زاید بن سلطان آل نهیان، رئیس دولت امارات متحده عربی
- ۱۱۷..... به جناب آقای خاتمی
- ۱۲۰..... ملاقات عبدالخلیم خدام معاون رئیس جمهور سوریه با جناب آقای خاتمی
- ۱۲۳..... ملاقات خدام با مقام معظم رهبری
- ۱۲۴..... شرحی بر یک استعفا
- ۱۲۴..... - ملاقات خصوصی با جناب آقای خاتمی، رئیس جمهور
- ۱۲۶..... شرکت در جلسه رئیس جمهور در رابطه با وزیر امور خارجه
- ۱۲۷..... ملاقات با آقای موسوی لاری وزیر کشور

- ۱۳۰..... استعفا از معاونت کشورهای عربی و آفریقایی وزارت امور خارجه
- ۱۳۲..... ملاقات با آقای مسجدجامعی، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی
- ۱۳۴..... پیام ویژه حسن نصرالله دبیرکل حزب الله لبنان
- ۱۳۶..... تماس تلفنی جناب آقای حجازی از دفتر مقام معظم رهبری
- ۱۳۸..... شرکت در میهمانی ناهار آقای مسجدجامعی
- ۱۴۱..... پیام مجدد سید حسن نصرالله دبیرکل حزب لبنان
- ۱۴۲..... ملاقات با جناب آقای خاتمی، رئیس جمهور
- ۱۴۴..... بازگشت از ترکیه و ملاقات با آقای دکتر خرازی
- ۱۴۷..... سفر فرستاد ویژه رئیس جمهور به امارات متحده عربی
- ۱۵۰..... سفر رفیق حریری نخست‌وزیر لبنان به تهران
- ۱۵۴..... مخالفت وزارت امور خارجه با سفر ریاست قوه قضائیه به عربستان سعودی
- ۱۵۶..... موضع گیری در مورد اظهارات صدراعظم حسین، رئیس جمهور عراق
- ۱۵۷..... ملاقات با سید حسن نصرالله دبیرکل حزب الله لبنان
- ۱۶۱..... ملاقات با نیچروان بارزانی
- ۱۶۳..... سفر به کشور غنا
- ۱۶۷..... سفر امیر قطر به تهران
- ۱۶۹..... دیدار خصوصی شیخ حمد بن خلیفه آل ثانی، امیر قطر با جناب آقای خاتمی
- ۱۷۳..... سفر به الجزایر و مغرب؛ ملاقاتهای مفید و سازنده
- ۱۷۴..... ملاقات با بوتفلیقه، رئیس جمهور الجزایر
- ۱۷۹..... - شرکت در میهمانی ناهار آقای عبدالعزیز بلخادم، وزیر امور خارجه
- ۱۷۹..... - ملاقات با آقای محمد شریف مساعديه، رئیس مجلس سنای الجزایر
- ۱۸۱..... ملاقات با آقای عبدالقادر بن صالح، رئیس مجلس خلق الجزایر
- ۱۸۱..... - ملاقات با آقای بن علی بن فلیس، نخست وزیر الجزایر
- ۱۸۴..... - ملاقات با آقای محمد بن عیسی، وزیر امور خارجه
- ۱۸۶..... - ملاقات با اعلیحضرت ملک محمد ششم، پادشاه مغرب
- ۱۸۹..... جلسه هماهنگی و پیگیری وضعیت امام موسی صدر
- ۱۹۲..... شرکت در جلسه بحران افغانستان
- ۱۹۵..... ملاقات با ولید جنبلاط، دبیرکل حزب سوسیالیست ترقی خواه لبنان

- ۱۹۸..... ملاقات با دکتر برهم صالح، معاون جلال طالبانی
- ۲۰۱..... ملاقات با سفیر سوئیس در تهران
- ۲۰۴..... سفر به سوریه و لبنان
- ۲۰۴..... - ملاقات با خالد مشعل و اعضای دفتر سیاسی جنبش حماس
- ۲۰۶..... - ملاقات با رمضان عبدالله، دبیر کل جهاد اسلامی فلسطین
- ۲۰۸..... - دیدار با ابوموسى، دبیر کل فتح انتفاضه
- ۲۰۸..... - دیدار با آقای احمد جبرئیل، دبیر کل جبهه خلق برای آزادی فلسطین فرماندهی کل
- ۲۰۹..... - ملاقات با بشارسد، رئیس جمهور سوریه
- ۲۱۵..... - ملاقات با عبدالخلیم خدام، و ن رئیس جمهور سوریه
- ۲۱۸..... سفر به لبنان
- ۲۱۸..... - ملاقات با رفیق حریری، نخست وزیر لبنان
- ۲۱۹..... - ملاقات با امیل لحود، رئیس جمهور لبنان
- ۲۲۰..... ملاقات با نبیه بری، رئیس مجلس لبنان
- ۲۲۱..... - ملاقات با محمود حمود، وزیر امور خارجه لبنان
- ۲۲۲..... - شرکت در میهمانی ناهار قائم مقام وزارت امور خارجه
- ۲۲۳..... - ملاقات با سید حسن نصرالله، دبیر کل حزب الله
- ۲۲۵..... - ملاقات با شیخ عبدالامیر قبلان، نایب رئیس مجلس شیعیان لبنان
- ۲۲۷..... ملاقات محمد بن عیسی، وزیر امور خارجه مغرب با جناب آقای خامنه‌ای
- ۲۳۰..... براد سخنرانی در همایش بین المللی توسعه همکاری های ایرانی - عربی
- ۲۳۳..... سفر منطقه‌ای به کشورهای عمان، امارات متحده عربی و کویت
- ۲۳۳..... - ملاقات با یوسف بن علوی، مسئول در امور خارجی عمان
- ۲۳۴..... - ملاقات با سلطان قابوس، پادشاه عمان
- ۲۳۷..... - ملاقات با شیخ زاید بن سلطان آل نهیان، رئیس دولت امارات متحده
- ۲۴۰..... - ملاقات با شیخ حمدان بن زاید آل نهیان، وزیر مشاور در امور خارجی امارات
- - ملاقات با شیخ صباح الاحمد الصباح، معاون نخست وزیر و وزیر امور خارجه کویت

رسال نامه برای آیت الله خامنه ای و جناب آقای خاتمی در مورد اظهارات

۲۴۳..... حانشین فرماندهی سپاه پاسداران انقلاب اسلامی

ملاقات با آیت الله خامنه ای و توصیه ایشان در زمینه تهیه یک کتاب در مورد

- خانواده صدر ۲۴۵
- مراسم اجرای صیغه عقد ازدواج دخترم زهرا، توسط آقای خاتمی ۲۴۷
- سفر به عربستان سعودی و ملاقات با مقامات این کشور ۲۴۸
- ملاقات با امیر عبدالله، ولیعهد عربستان ۲۴۸
- ملاقات با امیر نایف، وزیر کشور عربستان ۲۵۰
- ملاقات با سعود الفیصل، وزیر امور خارجه عربستان ۲۵۲
- شرکت در جلسه کمیسیون سیاسی دولت ۲۵۶
- سخن پایانی ۲۵۹
- فهرست اعلام ۲۶۳
- تصاویر

سخن ناشر

تاریخ شفاهی سیاست خارجی بخش مهمی از فرآیند مستندسازی تاریخ روابط خارجی جمهوری اسلامی ایران به حساب آمده و به دنبال آن است تا چراغی را برای اطلاع آیندگان از گذشته سیاست خارجی روشن نماید و یافته‌های آن مورد استفاده محققان و پژوهشگران تاریخ روابط خارجی ایران قرار گیرد.

با فعال شدن بخش تاریخ شفاهی در معاونت پژوهشی مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی، تاکنون چندین مصاحبه با تعدادی از مقامات، مدیران و روسای سابق نمایندگی‌های جمهوری اسلامی ایران انجام شده است. این مصاحبه‌ها با هدف ضبط و ثبت تجربیات آنها و انتقال این تجربیات به دیپلمات‌های جوان صورت گرفته است. از سوی دیگر، مستندسازی زوایای کم‌پیدا و پنهان فعالیت‌های انجام شده در حوزة سیاست خارجی منبع گرانقدری برای استفاده مورخان به حساب می‌آید.

آنچه در این کتاب می‌خوانید گفتگو با دکتر سید محمد صدر، معاون اسبق امور کشورهای عربی آفریقایی وزارت امور خارجه می‌باشد که توسط گروه تاریخ شفاهی اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه انجام گردیده است. از سوی اداره نشر این وزارت‌خانه منتشر و در اختیار علاقه‌مندان قرار می‌گیرد.

شایان ذکر است مطالب منتشره در این کتاب صرفاً منسب کنند نظرات و دیدگاه‌های شخصی مصاحبه‌شونده محترم می‌باشد که در اختیار خوانندگان فرهیخته قرار می‌گیرد.

معاونت پژوهشی

مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی وزارت امور خارجه

پیشگفتار

بسیاری از دانشمندان علوم سیاسی و روابط بین‌الملل، دیپلماسی را از عناصر قدرت یک واحد سیاسی به شمار می‌آورند و آن را مهم‌تر از هر ابزار دیگر سیاست خارجی می‌دانند زیرا دیپلماسی تنها اهرم سیاست خارجی است که همواره به موازات سایر اهرم‌ها وجود دارد. آنچه امروز مورد اتفاق نظر همه صاحب‌نظران می‌باشد، آن است که دیپلماسی در اجرای سیاست خارجی هر کشور نقش کلیدی و هدایت‌کننده دارد و از کاربردی وسیع برخوردار است. در این راستا، دیپلمات‌ها به عنوان یکی از مهمترین متغیرهای موثر در دیپلماسی و وظایف حساسی را بر عهده دارند که حسن انجام آن منوط به برخورداری دیپلمات از یک مجموعه ویژگی‌های مهم است.

بخش تاریخ شفاهی اداره محاد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه بر آن شد تا مصاحبه‌هایی را با مقامات، مدیران و رؤسای سابق نمایندگی‌ها انجام دهد. لذا مصاحبه با جناب آقای دکتر سید محمد صدر که از فعالان ممتاز حوزه دیپلماسی و روابط خارجی کشورمان می‌باشد بعنوان اولین مورد انتخاب شد.

به منظور برگزاری جلسه معارفه با آقای دکتر صدر، هماهنگی‌های لازم با دفتر ایشان انجام شد و زمانی برای ملاقات و معارفه تعیین گردید. پس از ملاقات کنجکاو بودیم تا از نزدیک با آقای دکتر صدر آشنا شویم زیرا مطالب زیادی در مورد بخش سیاسی و عملکرد ایشان در حوزه دیپلماسی و سیاست شنیده بودیم. همگان از ارباب سیاستمداری دانا و زیرک نام می‌بردند که با درایت تمام توانسته بود در عرصه دیپلماسی از خرد کارنامه درخشانی بر جای بگذارد.

به درستی نخستین ملاقات خود را با ایشان به یاد داریم. اتاقش در طاقچه ساختمان خواجه نصیر طوسی در مرکز آموزش و پژوهش‌های بین‌المللی وزارت امور خارجه قرار دارد. پس از راهنمایی متشی، نزد آقای دکتر صدر رفتیم، به محض ورود توجه‌مان را چیدمان زیبای اتاقش جلب کرد؛ اتاق وسیعی بود که باغ سرسبز مقابل آن، جلوه این زیبایی را در دیدگان چند برابر می‌نمود. آقای صدر با گشاده‌رویی از ما استقبال و به شرح برخی از خاطرات سیاسی خود در دولت اصلاحات پرداخت. در کلام ایشان تجربه و واقع‌گرایی کاملاً مشهود بود. او بی‌تکلف و ساده سخن می‌گفت، در هنگام شرح بعضی خاطرات به هیجان می‌آمد و می‌خندید و در بیان برخی دیگر نیز ناراحت می‌شد. از تمامی سخنانش می‌شد به این مطلب پی برد که منافع ملی ایران و نظام برایش مهم است و در راه حفظ آن تمامی تلاش خود را صرف کرده است.

آقای دکتر سید محمد صدر فردی منظم، جدی، گشاده‌رو و سخنوری ماهر است. اگر دیپلماسی یک هنر است و اجرای آن افرادی را می‌طلبد که مستعد این حرفه بوده و از سلیقه و استعداد ذاتی لازم برخوردار باشند، جناب آقای صدر این ویژگی‌ها را دارا می‌باشد و همراه شدن این ویژگی‌ها با سابقه خانوادگی ایشان باعث گردیده است تا از او شخصیت برجسته‌ای در حوزه دیپلماسی به وجود آورد. او کسی است که از قبل انقلاب اسلامی ایران، فعالیت انقلابی خود را آغاز کرده، ایشان در سال ۱۳۶۰ فعالیت خود را در وزارت امور خارجه آغاز نمود. می‌توان اذعان داشت که در دوران مسئولیت ایشان به ویژه در مقام معاونت امور کشورهای عربی و آفریقایی، شاهد افزایش موقع‌العاده حجم فعالیت‌های دیپلماتیک همچون ملاقات‌ها، دیدارها و مذاکرات با سایر کشورها بوده ایم؛ به گونه‌ای که تمامی کشورها به ویژه کشورهای عربی، سیاست منطقه‌ای جمهوری اسلامی ایران را در این دوران ستوده‌اند و از آن به عنوان بازیگر مثبت و تاثیرگذار در منطقه یاد کرده‌اند.

خوشبختانه نظر به اهمیتی که ایشان داشته‌اند، بخشی از وقایع و خاطرات دوران فعالیت سیاسی و اداری آقای دکتر صدر توسط ایشان به تحریر درآمده و این موضوع کار ثبت خاطرات را برای ما آسان‌تر نموده بود. این کتاب محمداً ۱۸ جلسه مصاحبه و گفتگو با جناب آقای دکتر سید محمد صدر است. رعایت امانت‌داری در نگارش آن با دقت زیادی مراعات گردیده است.

محتوای کتاب حاوی مهمترین وقایع دیپلماسی کشور ایران در حوزه کشورهای عربی در سال ۱۳۸۰ می‌باشد. این سال آغاز دوره دوم ریاست جمهوری جناب آقای سید محمد خاتمی است که توانست با بیش از ۲۱ میلیون رای در دوره اول رکورد جلیبی را کسب بالاترین آرای انتخاباتی بدست آورد. بدیهی است این موفقیت چشمگیر، تاثیر مهم و مثبت را بر سیاست خارجی کشورمان و فضای منطقه‌ای و بین‌المللی به نفع ایران داشت.

سفرهای کاری جناب آقای دکتر صدر به کشورهای عربی همسایه و همچنین شمال آفریقا و ملاقات با بالاترین مقامات این کشورها نشان از موقعیت ممتاز جمهوری اسلامی ایران در دولت دوم اصلاحات در منطقه بوده است، سطح ملاقات‌ها نیز حاکی از احترام مقامات کشورهای خارجی به جناب آقای صدر به نمایندگی از مقامات عالی‌ه کشور از جمله ریاست جمهوری اسلامی ایران می‌باشد.

بخشی از این کتاب گزارش سفرهای کاری به کشورهای لبنان، سوریه، تونس، عربستان، عمان، امارات متحده عربی، کویت، غنا، الجزایر و مغرب است. تحولات عراق، فلسطین، اسرائیل،

پیگیری سرنوشت امام موسی صدر و بحران افغانستان از دیگر موضوعات سیاست خارجی است که در این کتاب به مناسبت‌هایی به آن پرداخته شده است. علاوه بر آن با عنایت به اینکه سیاست خارجی ادامه سیاست داخلی است، به چند موضوع از جمله انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۸۰ نیز اشاره شده است.

امید است این مجموعه چراغ راهی باشد برای آیندگان و به ویژه دیپلمات‌های جوان، تا بتوانند از آن برای اعتلای منافع ملی و سعادت مردم کشورمان بهره‌برداری کنند. همچنین مطالب کتاب به عنوان تجربیات کاری یکی از مقامات و دیپلمات‌های ارشد جمهوری اسلامی ایران، برای عموم علاقه‌مندان به منظور پیگیری فعالیت‌های دستگاه دیپلماسی و سایر خوانندگان مفید خواهد بود.

منصوره حقیقی کفاش

محسن روحی صفت

اردیبهشت ۱۳۹۴

مقدمه:

جلسات گفتگوی گروه تاریخ شفاهی اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه (منصوره حقیقی کفاش، محسن روحی صفت) با جناب آقای دکتر سید محمد صدر، مشاور وزیر امور خارجه در سال ۱۳۹۱ طی هیجده جلسه برگزار شد. این سلسله از مصاحبه‌ها با هدف نگارش خاطرات افراد برجسته و شایسته و نیز آشکار ساختن زوایای پنهان تاریخ دیپلماسی کشور صورت گرفته شده است. چراغ‌های برای آیندگان و دست اندرکاران وزارت امور خارجه باشد.

جناب آقای صدر لطفاً مطالب را در زمینه اطلاعات شخصی از جمله خانواده، تولد، تحصیلات و موارد مشابه بیان کنید.

ابتدا از اداره اسناد و تاریخ دیپلماسی وزارت امور خارجه و واحد تاریخ شفاهی تشکر می‌کنم و توفیق ایشان را از خداوند متعال خواستارم. نگارش خاطرات یکی از مهمترین کارهایی است که باید صورت بگیرد تا تجربیات افراد چراغ‌راهی باشد برای آیندگان و از آن بتوانند به شکل درست و صحیح استفاده کنند. در زمینه نگارش خاطرات بنا، باید ذکر کنم که بخشی از خاطرات من از ابتدا تا سال ۱۳۶۸ توسط دفتر ادبیات انقلاب اسلامی مکتوب شده است.

اما در خصوص اطلاعات کلی در مورد زندگی شخصی خود باید بیان کنم که بنده سید محمد صدر، در تاریخ ۱۲ مرداد ۱۳۳۰ در یک خانواده روحانی اصیل شیعه در شهرستان قم متولد شدم. از نظر بسیاری از متخصصان علم رجال از جمله آیت الله آقای سید موسی شبیری زنجانی از مراجع تقلید و متخصص علم رجال، خانواده صدر جزء خانواده‌های نادر در تاریخ شیعه است که با حدود ۳۶ نسل به امام موسی کاظم (ع)^۱ می‌رسد و این ۳۶ نسل از خاندان صدر همگی

^۱. امام موسی کاظم (ع)، ابراهیم اصغر، موسی ابوسعید، حسین قطعی، طاهر، محمد محدث، ابوطاهر، ابوالحسن علی، محمد، علی، حسین، محمد، غزالدین حسین (۹۰۶-۹۶۳ق)، نورالدین علی (۹۳۱ق)، علی نور الدین (۹۷۰-۱۰۶۸ق)، زین العابدین (۹۹۶-۱۰۷۳ق)، ابراهیم (۱۰۳۰-۱۰۸۰ق)، محمد کبیر (۱۰۴۹-۱۱۳۹ق)، صالح موسوی عاملی (۱۱۲۲-۱۲۱۷ق).